

Klimat-och näringslivsdepartementet,
Regeringskansliet
enheten för cirkulär ekonomi, kemikalier
och strålning

Vår referens/dnr:

2025-0119

Kontakt: Michelle Tun von Gyllenpalm
michelle.vongyllenpalm@svensktnaringsliv.se

Registrator, klimat-och
näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remisser@regeringskansliet.se

Er referens/dnr:

103 33 Stockholm

KN2024/01912

2025-06-13

Remissvar

En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar
KN2024/01912,

Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade
promemoria och vill med anledning därav anföra följande.

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv välkomnar departementets ambition att göra prövningen mer flexibel, så att aktörer som efterfrågar ett tidigt ställningstagande från regeringen har möjlighet att få det. Promemorians modell med ett godkännandebeslut och en plan ger dock inte det tydliga politiska ställningstagande i ett tidigt skede som branschen, och särskilt nya aktörer som utvecklar små modulära reaktorer och annan avancerad kärnteknik, behöver för att kunna ta projekt vidare mot slutliga tillstånd. Kärnkraftsutredningen (SOU 2025:7) föreslog en ordning med ett principbeslut i form av ett bindande besked om att ett projekt är förenligt med *samhällets helhetsintresse* där sökanden ansvarade för att ta fram nödvändigt underlag. För att återfå tydlighet och kontroll anser Svenskt Näringsliv att regeringen, istället för att införa en helt ny modell, bör återgå till det tidigare förslaget om principbeslut men med vissa justeringar.

Svenskt Näringsliv noterar att de förslag i SOU 2025:7 som rör ändringar av bl.a. kärntekniklagen i syfte att undvika dubbelprövning mot tillståndsprövningen enligt miljöbalken inte hanteras i nu aktuell promemoria. Vi förutsätter att dessa justeringar alltså är aktuella och kommer att genomföras.

Allmänna synpunkter på förslaget

I promemorian *En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar* (KN2024/01912) föreslås en ny lag om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar. Ett godkännandebeslut ersätter regeringens tillåtighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken men det är frivilligt att ansöka om ett sådant beslut. Den som väljer att avstå kan låta prövningen ske enligt dagens ordning. Svenskt Näringsliv ställer sig positiv till att låta sökanden avgöra om processen ska ske enligt nuvarande modell eller om möjligheten till ett tidigt beslut ska nyttjas. Redan etablerade aktörer och befintlig teknik har sannolikt inte samma behov av tidig bekräftelse för framdrift som nya aktörer som tar fram helt ny teknik. Ett godkännandebeslut får dock enligt promemorian inte fattas om regeringen inte också har antagit en plan för kärntekniska anläggningar som anger inom vilket område och i vilka zoner anläggningar får uppföras samt vilka kringåtgärder som behövs.

Promemorian ger regeringen en möjlighet men ingen skyldighet att anta en sådan plan över ett område som omfattas av en ansökan om godkännandebeslut. Planen ska föregås av en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken, vilken som huvudregel ska utföras av regeringen men arbetet kan delas upp mellan olika myndigheter. Svenskt Näringsliv ser i och för sig positivt på regeringens vilja att ta det övergripande ansvaret för plan- och miljöbedömningsarbetet. Samtidigt är uppgiften resurskrävande och förutsätter att Regeringskansliet, inklusive berörda myndigheter, har tillräckliga personella och ekonomiska resurser för att genomföra bedömningarna och att hålla uppe tempot. Saknas dessa riskerar processen att dra ut på tiden, något som i praktiken reducerar, eller i värsta fall eliminerar, den tidsvinst som modellen syftar till att åstadkomma.

Vidare ska de bedömningar och avvägningar som görs genom godkännandebeslutet och planen enligt promemorian inte vara bindande, vare sig vid kommande prövningar enligt plan- och bygglagen, miljöbalken eller kärntekniklagen (KTL). Nyttan med ett godkännandebeslut framstår således som högst oklar. Beslutets begränsade betydelse i kommande prövningar gör att det är tveksamt om alternativet alls kommer att nyttjas i praktiken. Den nuvarande ordning, där ett miljöbalks- och KTL-tillstånd söks direkt utan föregående prövning blir i så fall det enda realistiska alternativet, vilket i princip låser möjligheten att etablera ny kärnkraft i Sverige till befintliga aktörer som nyttjar redan beprövad teknik.

Mot denna bakgrund anser Svenskt Näringsliv att regeringen bör återgå till den tidigare föreslagna modellen med ett bindande principbeslut. Det bör dock vara frivilligt att inhämta ett principbeslut (på samma sätt som godkännandebeslutet) och som underlag för beslutet bör krävas en *specifik miljöbedömning*.

Flera remissinstanser uttryckte i sitt yttrande över SOU 2025:7 tveksamhet till att koppla en strategisk miljöbedömning till principbeslutet (bl.a. då det inte utgör ett typiskt plan- eller programbeslut). Att möta den invändningen med att dela upp förfarandet i en statlig plan med strategisk miljöbedömning och ett icke-bindande godkännandebeslut löser dock inte problemet utan reducerar bara den rättskraft som efterfrågas. Ett principbeslut med en specifik miljöbedömning möjliggör till skillnad från promemorians nu föreslagna modell ett tidigt beslut som faktiskt binder efterföljande prövningar.

Det är varken opraktiskt eller orimligt att använda en specifik miljöbedömning som underlag för principbeslutet. Omfattningen av en specifik miljöbedömning ska anpassas till omfattningen av det beslut som bedömningen ska grunda. Till exempel kan den strategiska miljöbedömningen för Natura 2000-tillstånd begränsas till de frågor som är relevanta för bedömningen av art- och habitatvärdena, jfr. 6 kap. 36 § miljöbalken. Ett motsvarande förtydligande skulle med fördel kunna införas för principbeslutet, till exempel:

Förslag till ny 6 kap. 36 a § miljöbalken

Om en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats enbart för prövningen av ett principbeslut enligt lagen (20xx:xx) om principbeslut för kärntekniska anläggningar, kan innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen begränsas till de uppgifter som behövs för den prövningen.

Ett sådant tydliggörande säkerställer att miljöbedömningen begränsas till sådana frågor som principbeslutet ska omfatta, dvs. plats, teknik och sökandens lämplighet och projektets förenlighet med ett samhälleligt helhetsintresse.

Genom att återgå till förslaget om principbeslut och knyta det till en specifik miljöbedömning behålls fördelarna med ett tidigt, definitivt regeringsbeslut utan att processen blir mer långdragen, tyngre eller mer kostsam än nödvändigt. Det är sökanden som driver processen framåt och bekostar utredningar samt upprättar miljöbedömningen, precis som i andra miljöprövningar. Utrednings- och handläggningskostnader bärs av privata aktörer istället för att falla på skattebetalarna. En process driven av sökanden kan dessutom etapp- och tidsplanernas efter det enskilda projektets behov och investerares förväntningar, i stället för att skapa ett beroende av Regeringskansliets begränsade resurser och prioriteringar.

Nicklas Skår
Jurist
Svenskt Näringsliv